

Täysistunto

Torstai 14.12.2017 klo 10.00—17.04

2.2. Pääluokka 25 Oikeusministeriön hallinnonala

Puhemies Maria Lohela: Esitellään oikeusministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 25.

Keskustelu

12.03 Toimi Kankaanniemi ps (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aluksi kiitän kunta- ja terveysjaoston jäseniä erinomaisesta työstä. Tällä jaostollahan on lähes puolet, laskentatavasta riippuen, budjetista käsittelyssään, koska sille kuuluu oikeusministeriön lisäksi sosiaali- ja terveysministeriö ja valtiovarainministeriön kuntatalous.

Oikeusministeriön hallinnonalan talousarvion loppusumma on runsaat 940 miljoonaa euroa. Ensi vuonna on presidentinvaalit ja maakuntavaalit, näillä näkymin, ja lisäksi valmistaudutaan seuraavan vuoden eduskuntavaaleihin ja saamelaiskäräjävaaleihin muun muassa, ja vaalimenot ovat yhteensä tässä talousarviossa noin 45 miljoonaa euroa. Demokratia vaatii hintansa.

Arvoisa puhemies! Muutoin merkittävimmät muutokset johtuvat taannoisesta turvapaikanhakijoiden määrän kasvusta. Nyt on siirrytty kielteisistä turvapaikkapäätöksistä tehtyjen valitusten käsittelyvaiheeseen ja kielteisen päätöksen saaneiden maasta poistamiseen. Valitusten käsittelyyn osoitetaan lisäresursseja 2,5 miljoonaa euroa korkeimmalle hallinto-oikeudelle ja hallintotuomioistuimille ruuhkien purkamista varten. Yhdenvertaisuusvaltuutetulle osoitetaan 300 000 euron määräraha maasta poistamisen valvontaan. Frontex-asetus edellyttää, että palautuksissa on saatavilla koulutettuja valvojia. Ilman niitä lennot eivät lähde, eikä Frontex maksa meille korvauksia.

Arvoisa puhemies! Oikeusrekisterikeskuksen rahoitus on nyt valiokunnan saaman tiedon mukaan kunnossa, mutta valiokunta pitää välttämättömänä, että se turvataan pysyvästi luotettavuuden ja toimivuuden varmistamiseksi.

Talous- ja velkaneuvonta siirtyy vuonna 2019 oikeusministeriön hallinnonalalle. Tämän valmisteluun on varattu 4 miljoonan euron määräraha. Riittävä resursointi pysyvästi on tärkeää, jotta myös ennaltaehkäisevään työhön voidaan panostaa.

Tuomioistuinten perusrahoitus alenee, ellei oteta huomioon tuota edellä mainittua turvapaikanhakijoiden valitusten käsittelyyn osoitettua lisämäärärahaa. Valiokunta toteaa, että laajat ja vaativat juttukokonaisuudet sitovat yhä enemmän henkilöstöä ja heijastuvat muun muassa henkilöstön työssäjaksamiseen. Tähän on syytä vakavasti kiinnittää jatkossa huomiota.

Valiokunta pitää tärkeänä käynnissä olevia uudistuksia sekä sähköisten palveluiden ja tietojärjestelmien varmistamista.

Budjetin alikohta PTK 138/2017 vp

Vuoden 2019 alussa tulee voimaan kärjaoikeusuudistus. Valiokunta korostaa oikeus-
turvan alueellisen saatavuuden varmistamista eduskunnan hyväksymän lausuman mukai-
sesti.

Syyttäjälaitos saa ensi vuonna 400 000 euron lisäyksen terrorististen rikosten torjumi-
seksi, mutta rangaistusmääräysmenettelyn laajentamisen johdosta sama summa vähenne-
tään seuraavana vuonna. Valiokunta korostaa, että syyttäjälaitoksen perusrahoituksen riit-
tävyys arvioidaan muun muassa asioiden vaativuuden kasvu huomioon ottaen.

Arvoisa puhemies! Rangaistusten täytäntöönpanon osalta valiokunta toteaa, että Rikos-
seuraamusviraston määrärahat kasvavat runsaalla miljoonalla eurolla. Nykyinen palvelu-
taso voidaan saamiemme tietojen mukaan säilyttää, koska pitkään jatkuneet sopeutustoi-
met on saatu päätökseen.

Vankiloissa panostetaan tehtyjen kokeilujen pohjalta 378 000 euron määrärahalta väki-
valtaisen radikalisoitumisen ja ääriliikkeiden toiminnan tunnistamiseen ja ennaltaeh-
käisyyn.

Valiokunta on edellisinä vuosina kiinnittänyt huomiota Pelson vankilan korjaustarpei-
siin muun muassa sisäilmaongelmien johdosta. Valiokunta pitää tärkeänä, että Pohjois-
Suomen suljettujen vankipaikkojen pysyvä turvaaminen on selvitettävänä. Oulun ja Pel-
son vankiloiden toteutusvaihtoehtojen vaikutukset tulee arvioida muun muassa toiminnal-
lisesti, taloudellisesti sekä henkilöstön kannalta ja myös aluetalous huomioon ottaen. —
Kiitos.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Häkkänen, 5 minuuttia.

12.08 Oikeusministeri Antti Häkkänen: Arvoisa puhemies! Kiitän valiokuntia ja kunta-
ja terveysjaostoa ja niiden puheenjohtajia perusteellisesta työstä ja myös puheenjohtajaa
äskeisestä hyvästä esittelypuheenvuorosta.

Ensi vuonna oikeusministeriön sektorilla on erittäin paljon merkittäviä asioita. Osa on
selkeästi enemmän määrärahaa vaikuttavia, osa vähän vähemmän. On paljon myös käynnis-
sä selvityshankkeita ja kehityshankkeita, joilla on tarkoitus pitkällä aikavälillä olla selkei-
tä määräraha vaikutuksia.

Talousarvioesitys kokonaisuutena turvaa hallinnonalan ensi vuoden toiminnan. Kun
vielä syyskuun lähetekeskustelussa Oikeusrekisterikeskuksen ensi vuoden tilanne näytti
haasteelliselta, niin nyt täydentävässä talousarvioesityksessä ehdotetut lähes 500 000 eu-
ron määrärahalisäykset turvaavat Oikeusrekisterikeskuksen toiminnan. Olen tästä määrä-
rahalisäyksestä erittäin tyytyväinen.

Samoin talousarvioesityksessä ja täydentävässä talousarvioesityksessä yhdenvertai-
suusvaltuutetulle esitetyt yhteensä 400 000 euron määrärahalisäykset riittävät maasta pois-
tamisen täytäntöönpanon valvonnan asianmukaiseen toteuttamiseen myös ensi vuonna.

Tuomioistuimissa merkittävin jutturuuhka on hallinto-oikeuksissa, joihin saapui lyhyes-
sä ajassa huomattava määrä turvapaikkavalituksia. Hallinto-oikeuksille ja korkeimmalle
hallinto-oikeudelle ehdotetaan yhteensä 2,5 miljoonan euron lisämäärärahaa kuluvan vuo-
den tasoon nähden turvapaikanhakijoita koskevien valitusten ruuhkan purkamiseksi. Tur-
vapaikka-asioihin on lisätty henkilöstöä, ja käsittelyajan odotetaan hallinto-oikeuksissa ly-
hentyvän ensi vuonna jo alle kuuden kuukauden. Myös turvapaikanhakijoiden oikeus-
apuun tarkoitetut määrärahat ovat ensi vuonna täysimääräisiä. Sekin asia on huolehdittu.

Budjetin alikohta PTK 138/2017 vp

Oikeusministeriössä on valmisteltu tälle eduskunnalle annettavaksi esityksiä myös oikeudenkäyntimenettelyn kehittämistä. Tärkeä tulee olemaan esitys hallintolainkäyttöä koskevan lain kokonaisuudistukseksi. Tässä yhteydessä on tarkoitus säätää valituslupamenettely pääsäännöksi haettaessa muutosta hallinto-oikeuden päätökseen korkeimmalta hallinto-oikeudelta.

Syyttäjälaitos pystyy ensi vuoden rahoituksellaan pitämään nykyisen henkilöstömääränsä. Syyttäjälaitoksen juttumäärässä ei ole odotettavissa kasvua, mutta asioiden vaativuus taas on kasvanut voimakkaasti. Tämä näkyy erityisesti pitkäkestoisten eli yli vuoden vireillä olleiden asioiden määrän kasvuna. Syyttäjälaitokselle ehdotetaan myös 400 000 euron lisärahoitusta terroristirikosten torjumiseksi ja rikosvastuun toteuttamiseksi näissä äärimmäisen vaikeissa tapauksissa. Tämä määräraha on enemmän kuin tarpeen näissä kysymyksissä. Syyttäjälaitoksen organisaatorakennetta esitetään myös uudistettavaksi kokonaisuutena tulevina vuosina uudella esityksellä.

Rikosseuraamuslaitoksen toimintakyvyn turvaamiseen ja vankilaverkoston ylläpitoon tarkoitettu tasomuutos kasvaa 5,1 miljoonaa euroon kuluvaan vuoden 3,7 miljoonan euron tasosta. Vankiloissa ennaltaehkäistään väkivaltaista radikalisoitumista ja ääriliikkeiden toimintaa, mihin ehdotetaan lähes 400 000 euron lisärahoitusta Rikosseuraamuslaitokselle. Kävimme oikeuskomissaarin kanssa tutustumassa Vantaan vankilassa käytössä olevaan pilottihankkeeseen radikalisoitumisen ehkäisemiseksi, ja tarkoitus on vielä Ranskan oikeusministerin kanssa vierailla samassa paikassa. Vankiloissa tapahtuva radikalisoituminen on yksi keskeisimpiä terrorismin lähteitä, ja sen takia siihen täytyy myös puuttua voimakkaasti.

Avustuksiin rikosten uhrien tukipalveluja tuottaville yhteisöille esitetään oikeusministeriön hallinnonalalle noin 4,9 miljoonaa euroa. Määrärahasta on tarkoitus kohdentaa noin 4 miljoonaa rikosuhripäivystyksen toimintaan ja noin 700 000 euroa erittäin tärkeään Nollalinja-puhelinpalveluun. Lisäksi avustettaisiin muita uhrien tukipalveluita tuottavia järjestöjä. Palveluissa panostetaan tukipalveluiden yhdenvertaisen saatavuuden vahvistamiseen ja jatketaan ruotsinkielisten palveluiden kehittämistä.

Arvoisa puhemies! Taloudellinen tilanne oikeusministeriön hallinnonalalla on haastava, kuten on jokaisella hallinnonalalla, mutta arviomme on se, että hallinnonalan taloudellinen asema on kestäväällä pohjalla myös vuonna 2018. Pitämällä huolta oikeudenhoidon kehittämistoimien ja käynnissä olevien muiden toimintaa uudistavien hankkeiden toteuttamisesta meillä on pitkällä tähtäyksellä mahdollisuudet myös parantaa kansalaisten oikeus- ja turvaa nykyisestä. Kun katsoo kansainvälistä toimintaympäristöä, on yhä tärkeämpää huolehtia siitä, että Suomella on vahva profiili oikeusvaltiona ja että se voi jopa lujittua tulevina vuosina. — Kiitos.

Puhemies Maria Lohela: Nyt voidaan käydä debatti. Meillä on noin 15 minuuttia aikaa.

12.14 Kari Tolvanen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia näistä esittelyistä, se oli todella painavaa ja hyvää tekstiä. Etenkin minua ilahdutti tässä lopussa, kun oikeusministeri totesi, että Rikosuhripäivystykselle ja muille tukijärjestöille rahoitus on 4,9 miljoonaa euroa. On välttämätöntä, että rikoksen uhri saa näitä palveluja, kun hän on joutunut vakavan rikoksen uhriksi. Sen lisäksi tämä kuvastaa sitä tilannetta, mitä hallitus haluaa, eli rikoksen uhri on siellä keskiössä. Häntä autetaan ja tuetaan, ja toki mielellään ennalta estetään rikoksia.

Budjetin alikohta PTK 138/2017 vp

Ja toki se on hienoa, se on välttämätöntä, että hallintotuomioistuimet saavat lisärahoitusta, jotta ne saavat purettua sumaa näistä turvapaikanhakijoiden asioista. Näin sen pitää olla, ehdottomasti, ja se on kaikkien etu. Se on yhteiskunnan etu, mutta se on itse asiassa myös sen turvapaikanhakijan etu.

Se, mikä jäi tässä mietityttämään, ovat nämä yleiset tuomioistuimet. Miten ne uudistukset pystytään nyt viemään läpi, kun sinne nyt ei, ainakaan ymmärtääkseni, löytynyt lisärahoitusta laisinkaan? Aipa-hankkeet ja yleensäkin tämä uudistus — [Puhemies koputtaa] siellä on ruuhkautuneita tuomioistuinta, miten näiden kanssa käy?

12.15 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluaisin nostaa tämän saamelaiskysymyksen esille. Nyt on poikkeuksellisen paljon menossa sillä saralla asioita, monia lainsäädäntöhankkeita: saamelaiskäräjälakia uudistetaan, pohjoismainen saamelaissopimus on pöydällä ja ILO-sopimus 169:n ratifiointi on meillä viime vaalikaudelta jäänyt tänne taloon sisälle. Sen verran annan kritiikkiä, että mielelläni olisin kyllä nähnyt, että tässä saamelaiskäräjälakia valmisteleavassa työryhmässä olisi ollut myös oppositio edustettuna. Nythän tämä työryhmä koostuu pelkästään hallituspuolueitten edustajista. Tämä on siinä määrin suuri kysymys meille Lapissa, miten tämä tullaan ratkaisemaan. No, tässä on kuitenkin parlamentaarinen ryhmä, olen siinä itsekin mukana, ja toivon kyllä ministeriltä apua edes siinä, että tämän parlamentaarisen työn voi kokea mielekkääksi eli että siellä voi todellisesti vaikuttaa näihin asioihin.

Toinen asia, minkä otan esille: Milloin valmistuu se Pohjois-Suomen vankilaverkkouudistus? Pelson osalta on huoli siitä, että sitä kutistetaan kutistamistaan. Taitaa olla 60 paikkaa enää, ja se tulee säilyttää [Puhemies koputtaa] 120-paikkaisena.

12.16 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset kantavat huolta suomalaisten oikeusturvasta, siitä, että on mahdollisuus saada asia käsiteltyksi joutuisasti ja hyvin tuomioistuimessa. Sitä ei edistä se, että hallitus vähentää tuomioistuinten ja myös syyttäjälaitoksen resursseja. Vaikka hallinto-oikeuspuolelle lisätäänkin turvapaikkavalitusten käsittelyyn resursseja, niin täytyy ymmärtää se, että siellä on valtava jutturuuhka myös käräjäoikeuksissa ja hovioikeuksissa. Suomalaisen oikeusturvaa heikentää myös se, että valituslupajärjestelmä ei oikein noita pienimpiä juttuja päästä lävitse, ja sitten ovat nuo oikeudenkäyntimaksutkin tuossa hiljattain nousseet.

Mutta ennen kaikkea ihmisiä mietityttää usein suuret asianajokulut. Se on monelle kerrassaan oikeudenkäynnin este, jos maksaa kymppitonnin, 20 tonnia per oikeudenkäyntiasia. Tartuttko te, oikeusministeri, perussuomalaisen ehdotukseen, että näitä lähdetään tutkimaan ja laskemaan?

12.17 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Harmaa talous pienentää verokertymää ja rapauttaa yhteiskunnan kykyä turvata peruspalvelut, ja myös veroja kiertävät yritykset saavat epäreilua kilpailuetua. Olen pettynyt siihen, etteivät hallituspuolueiden jäsenet ole päätyneet lisäämään syyttäjille ja tuomioistuimille määrärahoja harmaan talouden torjuntaan, mikä on vihreiden vaihtoehtobudjetissa. Talousrikollisuuden torjunnassa keskeistä on viranomaisyhteistyö.

Arvoisa puhemies! Nostan esiin myös saamelaiskäräjät, joista edustaja Ojala-Niemelä esitti tärkeitä kysymyksiä. On hyvä, että hallitus on nyt lisännyt saamelaiskäräjien määrärahoja saamelaiskäräjälain toteuttamiseen ja muun muassa maanomistuskysymysten sel-

Budjetin alikohta PTK 138/2017 vp

vittämiseen. Mutta saamelaiskäräjien mukaan tarpeet ovat paljon suuremmat, ja tämä lisäyshän oli nyt kertaluonteinen. Kysynkin ministeriltä: Miten jatkossa turvaamme saamelaiskäräjien rahoituksen riittävällä tasolla? Kyseessä on EU-alueen ainoa alkuperäiskansa, jonka oikeuksista meidän on täällä pidettävä vahvasti huolta.

12.19 Seppo Kääriäinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Häkänen, en tässä halua palata enää käräjäoikeuskäihin, kovaan keskusteluun ja kädenvääntöön. Se on mennyt taikka menossa siihen asentoon kuin se menee teidän päätöksellänne. Mutta sen sijaan tähän liittyen haluan kysyä teidän ministeriönne liepeiltä tulleet tietojen taikka huhujen perusteella, miten on käymässä ulosottotoiminnan toimipisteverkon osalta, kun puhe on sellainen, että siinäkin tapahtuisi aikamoista karsimista. Kuten hyvin ymmärrätte, herra ministeri, se koskettaa seutukaupunkeja aika voimakkaasti, kuten käräjäoikeusjuttukin kosketti. Senpä takia kysyn: Missä vaiheessa asia on? Minkälaisia suunnitelmia on olemassa? Mikä on päätöksentekoaikataulu?

12.19 Eva Biaudet r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielenkiintoista on, että lakivaliokunnassa on ollut suuri yhteinen huoli siitä, että yleisten tuomioistuinten rahoitus-tilanne on pitkään ollut huono, eikä näytä siltä, että siihen kiinnitetään riittävällä vakavuudella huomiota myöskään oikeusministeriössä. Olemme ehkä hieman ymmällämme siitä, että virkamiehet eivät kokeneet näitä huolia samalla tavalla vakaviksi kuin me. Se on kuitenkin se perusta sekä harmaan talouden torjunnalle että muutenkin koko järjestelmälle, että myöskin oikeuslaitos toimii riittävän tehokkaasti. Esimerkiksi Helsingin käräjäoikeus on kovasti ruuhkautunut. Suuruus ei välttämättä aina pelasta kustannuksista. Täällä tapaukset voivat olla hyvin monimutkaisia.

Mutta haluaisin vähän edeltävien puhujien kanssa samalla tavalla nostaa esille saamelaiskäräjät. Saamelaiskäräjillä on lakisääteisiä tehtäviä.

De medverkar i cirka 90 arbetsgrupper och har årligen gett 70—90 olika förslag, till exempel lagförslag. Hur ska de kunna sköta sina lagstadgade uppgifter [Puhemies koputtaa] om de inte får verksamhetsbidrag för det? Skulle ministeriet kunna tänka sig att göra en utredning och jämföra till exempel... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

12.21 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olisin muutamaan asiaan tässä kiinnittänyt huomiota. Alueelliseen oikeusturvaan ja kielellisiin oikeuksiin puututtiin hetki sitten, kun käräjäoikeusuudistus hyväksyttiin. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että vuonna 2019 pitäisi tapahtua tämä istuinten vähentäminen, mutta kuitenkin tässä vuonna 2018 ei ole ollenkaan huomioitu tätä muutosrahaa, mitä tällainen valtava muutos ja siihen valmistautuminen edellyttävät. Onko tämä vahingossa jäänyt huomiotta oikeusministeriössä, kun näitä rahoja ei ole tänne huomioitu?

Yksi tämän vuoden keskeisistä tavoitteista oli 90-luvun laman orja- ja velkavankeuteen joutuneiden henkilöiden tilanteiden parantaminen. Vuoden alussa oli vahva tahtotila, että jotain tapahtuisi tällä alueella. Mitään ei ole tapahtunut. Onko tämäkin jäänyt nyt unhoon?

Budjetin alikohta PTK 138/2017 vp

12.22 Mari-Leena Talvitie kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että Oikeusrekisterikeskuksen toimintaa turvataan tällä lisämäärärahalla ja myöskin väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ääriliikkeiden toiminnan tunnistamista vankiloissa.

Kiitos ministerille myöskin siitä, että heti syksyllä laitoitte Pohjois-Suomen vankilatilanteen selvitykseen. Sen määräaika on nyt jatkettu tammikuun puoleenväliin. Olisin siitä kysynyt, samaten kuin edustaja Ojala-Niemelä, mikä on sen tilanne ja saadaanko sitä ratkaisua sitten alkuvuoden osalta. Valiokunta kiinnitti huomiota siihen, että Pohjois-Suomen vankilatilanteen turvaamisen ratkaisut tai muutkaan vankilaperuskorjausratkaisut eivät saa tavallaan vaarantaa toisia alueellisia ratkaisuja.

Sitten vielä yleisesti ottaen ministerille kiitoksia siitä, että te olette paneutunut tähän toimialaan ja nostanut esille näitä oikeusvaltio- ja oikeusturva-asioita.

12.23 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oikeusturva on tietysti ykkösasia, ja siitä pitää kantaa huolta.

Tähän Aipa-kysymykseen liittyen totean, että valiokunta kyllä kiinnitti huomiota, että on valitettavaa, että kun sen piti valmistua ensi vuonna, niin se meneekin vuodelle 21, [Eduskunnasta: Taas!] ja se on kyllä valitettavaa. Ministeri voi varmaan kommentoida, miksi näin käy.

Kunnanjohtajat tuolta maakunnista ovat huolissaan asioiden venymisestä hallinto-oikeuksissa. Muun muassa nyt, kun on taloudellinen nousu, pitäisi saada hankkeita eteenpäin, ja valitukset viivyttävät hyviäkin työpaikkojen ja yritysten hankkeita muun muassa.

Sitten kysyisin vielä, että kun vuonna 19 on eduskuntavaalit ja Euroopan parlamentin vaalit näillä näkymin erillään muutaman viikon välein, niin onko ministeriössä mietitty, voitaisiinko ne kuitenkin järjestää yhdessä ja näin säästää rahojakin noin viitisentoista miljoonaa.

12.24 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todella hyvä, että olemme saaneet lisärahaa terrorismirikosten torjumiseen sekä radikalisoitumisen ehkäisemiseen vankiloissa sekä tietysti myöskin Rikosuhripäivystykseen.

Kiinnitän huomiota kuitenkin samaan asiaan kuin edustaja Tavio täällä aikaisemmin elikkä siihen tavallisen ihmisen mahdollisuuteen saada oikeutta Suomessa. Erityisesti olen huolestunut siitä, että tuomioistuimet ovat edelleen ruuhkautuneita, mutta myöskin siitä, että varsinkin keskituloisen on hyvin vaikea saada oikeutta, koska ne kulut muodostuvat todella suuriksi, puhutaan kymmenistä tuhansista euroista. Rikkailla on siihen varaa, ja sitten taas aivan köyhät, pienituloiset saavat oikeusapua maksutta, mutta väliinputoajaksi jää ihan tavallinen ihminen, joka elää omalla palkallaan ja yrittää selviytyä. Olisin kysynyt ministeriltä: onko meille tulossa joitakin uudistuksia esimerkiksi sen suhteen, että voisimme näitä sopimiskäytäntöjä parantaa, että asiat eivät edes menisi sinne tuomioistuihin?

Puhemies Maria Lohela: Vielä ennen ministeriä edustajat Parviainen ja Hoskonen.

12.25 Olli-Poika Parviainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Oikeusministeriön toimialalta minäkin puuttuisin harmaan talouden torjuntaan, josta edustaja Karimäkin jo puhui. Ymmärrän, että pikavoittoja ei ole saatavissa ja harmaan talouden ja verovälttelyn torjunta on käsityötä, jota täytyy tehdä poikkihallinnollisesti. Kysyisin, ministeri Häkkänen, teiltä analyyttistä näkemystänne siitä, miten näette, että hallinto-

Budjetin alikohta PTK 138/2017 vp

rajat ylittävä yhteistyö tällä hetkellä toteutuu tässä kysymyksessä, ja olisiko meidän mahdollista tehdä tästä salista käsin jotain sellaista, että voisimme sitä vielä entisestään tehostaa.

Toisena yleishuomiona täällä mainittiin turvapaikkahakemusten valituksiin liittyvät käsittelyt ja niiden resursointi, mikä on mielestäni aivan oikein. Hakemukset täytyy käsitellä oikeusvaltioperiaatteen mukaisesti ja mahdollisimman nopeasti. Se on kaikkien etu. Kummeksun vähän sitä, jos taas kerran asetetaan turvapaikanhakijat ja muut vastakkain, koska täytyyhän meidän kuitenkin oikeusvaltioperiaatetta Suomessa noudattaa.

12.26 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kauma omassa puheenvuorossaan hyvin nosti esille kalliiden oikeusprosessien kustannukset, jotka ovat käytännössä aiheuttaneet sen, että hyvin monella ihmisellä ei ole mahdollisuutta hakea oikeutta, vaikka kuinka paljon vääryyttä olisi omasta mielestään kärsinyt tässä maassa. Ajattelin kysyä oikeusministeriltä, kun muistamani mukaan teillä oli joku hanke tai tutkimus vireillä siitä, miten saataisiin näitä ylikalliita oikeudenkäyntikuluja alas päin. Monessa selvässä tapauksessahan käy niin, että asianajajat omaa työtä arvokkaasti tehdessään tietenkin pyrkivät hovioikeuteen valittamaan kaikissa mahdollisissa tapauksissa. Se nostaa armotta kustannuksia ja se aiheuttaa sitten tämän ongelman, minkä muun muassa edustaja Kauma puheenvuorossaan sanoi. Onko tähän asiaan tulossa jotakin tarkempaa tietoa tai peräti muutoksia?

Puhemies Maria Lohela: Vielä edustaja Strand.

12.27 Joakim Strand r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Yli velkaantuminen on iso ongelma, ja noin 400 000 suomalaisella on jo maksuhäiriömerkintöjä. Omaan oikeustajuuni ei mahdu se, että monta kertaa nämä merkinnät jäävät myös roikkumaan vuosiksi, vaikka itse velka olisi suoritettu. Tästä ollaan puhuttu aikaisemminkin ministerin kanssa, ja olisi kiva kuulla, jos tässä on jotain edistystä tapahtunut.

Myös positiivisesta luottorekisteristä on puhuttu. Onko siihen liittyen jotain uutta?

Järjestin itse tuossa jonkin aikaa sitten keskustelutilaisuuden yhdessä OK Perinnän kanssa, jossa olivat myös Takuusäätiö, Finanssivalvonta, Kuluttajaliitto, Suomen Asiakastieto, yrittäjiä ja eri rahoitusalan toimijoita. Myös maksamisen menetöt muuttuvat.

Vi har olika nya typer av betalningslösningar och sätt som gör att det kanske också är svårt för i synnerhet unga människor att riktigt hålla koll på hur mycket pengar man spenderar.

Elikkä uusiin maksuvälineisiin ja maksuhäiriömerkintäjärjestelmän uudistamiseen olisi hienoa saada ministerin kommentti. — Kiitos.

Puhemies Maria Lohela: Ja ministeri Häkkänen, 3 minuuttia.

12.28 Oikeusministeri Antti Häkkänen: Arvoisa puhemies! Tuli niin paljon kysymyksiä, että yritetään nopeasti vastata mahdollisimman moneen.

Lakivaliokunnan puheenjohtaja Kari Tolvaselta hyvä kysymys ehkä tällaiseen yleiseen periaatteelliseenkin linjaan, uhrin aseman korostamiseen. Suomessa kriminaalipolitiikassa oli vuosikymmeniä ja on ollut ehkä jopa näihin päiviin asti vähän traditiona se, että ko-

Budjetin alikohta PTK 138/2017 vp

rostetaan sitä, mitä kenties tapahtuu valtiovallan ja rikoksentekijän välillä, mutta nyt on painopiste ja huomio siirtynyt yhä enemmän myös siihen, miten uhrin asemaa voidaan parantaa. Tämä tarkastelunäkökulma tulee olemaan päällimmäisenä myös siinä tilanteessa, kun rangaistusasteikkojen koventamista mietitään. Siinä mietitään ensisijaisesti sitä, miten uhri näkee vaikkapa vakavan väkivallanteon uhrin näkökulmasta, ei niin, kuinka me näemme sen tekijän näkökulmasta.

Pohjois-Suomen vankilaselvitys. Laitoin siihen selvitykseen lisää määräaikaa sen takia, että siinä pitää tehdä myös kunnolliset aluetalousvaikutusarviot ja henkilöstövaikutusarviot. Niitä ei siinä alkuperäisessä selvityksessä olisi kunnolla muuten ollut, joten siihen piti ottaa pari kuukautta lisää aikaa, ja tammikuun puolivälissä valmistuu. Siinä on vaihtoehtona nyt sitten se, että tehdään Ouluun yksi uusi iso tai sitten kaksi vähän pienempää erillistä uutta rakennusta Vaalaan ja Ouluun. En ole aidosti asiasta vielä kantaa lyönyt lukkoon, vaan sen huolellisen analyysin pohjalta katsotaan. Sen tiedän jo, että määrärahapaine — koska tässä tehdään ratkaisua useammaksi kymmeneksi vuodeksi — kehikko seuraavan kymmenen, viidentoista vuoden ajalle on äärimmäisen tiukka. Eli joudutaan tekemään taroituksenmukaisesti hyvä ratkaisu mutta sitten toisaalta katsomaan määrärahapuolta aika tiukkaan.

Oikeudenkäyntikulujen osalta meillä on käynnissä ministeriössä arviointi, mitä siinä voitaisiin tehdä. Se on haasteellinen erityisesti keskituloisten kannalta, jotka eivät välttämättä saa suoraan oikeusapupäätöstä, jos vastapuolen kulurakenne alkaa muodostumaan hyvin suureksi.

Saamelaiskysymyksen osalta minä haluaisin antaa työrauhan nyt näille työryhmille. Pidetään vähän kädetkin ristissä, että nyt onnistuttaisiin siinä asiassa. Se on ollut hyvin herkkä ja kipeä kysymys, saamelaisasioitten kokonaisuus, joten annetaan nyt työrauha sille työlle.

Ulosoton rakenneuudistuksessa tuodaan keväällä esitys eduskuntaan. Siitä asiasta ei ole yksityiskohtia mitenkään linjattu vielä. Valtakunnanvouti on vähän tehnyt pohjaesityksiä tästä toimipaikkaverkostosta, mutta poliittisella puolella siitä asiasta ei ole vielä keskustelua.

Harmaan talouden osalta: Vaikka ei ole erikseen merkitty joitain määrärahoja, se ei tarkoita sitä, etteivätkö syyttäjät ja tuomioistuimet aivan normaalisti hoida harmaan talouden torjuntaa omassa työssään. Sitä hoidetaan joka päivä. Ja yhteistyötä, mistä edustaja Parviainen kysyi, tehdään poliisin kanssa jatkuvasti esitutkinnan vaiheissa ja sitten tietysti todisteiden esittämisessä tuolla tuomioistuimessa.

Vaalien yhdistämisen osalta: tässä minulla olisi henkilökohtaisesti näkemys tähän asiaan, mutta jätetään se nyt ajan puutteen vuoksi sanomatta. [Välihuutoja — Naurua]

Ylivelkaantumisen osalta alkuvuodesta tuodaan esille kokonaisuus, jossa on positiivinen luottorekisteri, yrittäjän henkilökohtaiseen konkurssiin liittyvää kokonaisuutta, pika-vippejä ja monta muuta asiaa. — Kiitos.

Puhemies Maria Lohela: Yleiskeskustelu ja pääluokan käsittely keskeytetään.

Pääluokan käsittely keskeytettiin.

Puhemies Maria Lohela: Tämä täysistunto keskeytetään kansliatoimikunnan ja eduskuntaryhmien kokousten ajaksi.